

VERSCHENEN

TOMO: Toetsingslijst Mens & Organisatie

Een instrument voor het inventariseren van psycho-sociale aspecten in de werkomgeving
C.Y.D. van Orden en A.W.K. Gaillard
Uitgeverij Kerckebosch, Zeist, 1994
ISBN 90-6720-147-2
Ook in de boekhandel verkrijgbaar

TOMO: toetsingslijst voor psycho-sociale aspecten

In het ruime aanbod aan instrumenten voor risico-inventarisatie ontbreekt nog een instrumentarium om psycho-sociale aspecten te inventariseren. In dat gat voorziet de in dit boek gepresenteerde methode. De methode sluit daarbij aan op de door het TNO ontwikkelde Inspectiemethode Arbeidsomstandigheden (IMA). De TOMO kent dezelfde in drieën gelaagde opbouw: naast de inventarisatie van mogelijke knelpunten, worden oplossingen aangedragen en wordt relevante wetgeving aangegeven.

De TOMO is ontwikkeld voor arbodeskundigen en dient ook door hen gehanteerd te worden. In het boek wordt op grondige wijze inzicht gegeven in de achtergronden, een overzicht gegeven van de al bestaande methoden en worden de wetenschappelijke achtergronden toegelicht, kortom een zeer verantwoorde opbouw.

De vraag blijft toch of het boek daarmee wel gericht is op de arbodeskundigen. Soms lijkt het meer een wetenschappelijke verantwoording voor vakbroeders. De thematiek die behandeld wordt, is interessant, maar of, zoals in het voorwoord aangegeven, het boek daardoor interessant wordt voor 'werkende mensen' die meer willen weten van achtergronden van werkstress en ziekte kan betwijfeld worden. Door blijkbaar bij het schrijven meer doelgroepen voor het oog te houden, is het voor elke doelgroep op zich niet bevredigend geworden. Het is in ieder geval geen boek geworden dat je voor je plezier leest, en of het leidt tot grotere arbeidsvreugde en minder stress bij arbodeskundigen...?

De Amerikaan Weinberg, voorbeeld voor veel organisatie-adviseurs, heeft ooit een onderscheid gemaakt tussen checklijsten en waslijsten. De meeste arbo-instrumenten kunnen in de laatste categorie worden ingedeeld. Geen lijstje met noodzakelijke boodschappen, maar een, min of meer toevallig en in ieder geval willekeurig overzicht van zaken waaraan je zou kunnen denken als je overweegt boodschappen te gaan doen. Schrijvers noemen hun methode een 'toetsingslijst', op zich zelf een geslaagde vertaling in de moedertaal van het al ingeburgerde 'checklist'. Is het toevallig dat zij niet gekozen hebben voor de meer gangbare vertaling in 'controle'-lijst. Het zou goed zijn als er in arboland meer aanbod was van controlelijsten van noodzakelijke zaken. Want veel van de risico-inventarisaties zijn nu een belemmering, oponthoud of vormen in ieder geval tegenslag. Ik weet niet hoe de lezers het ervaren, mij vergaat de lust bij het zien van veel risico-inventarisaties.

Tot slot de constatering dat TOMO voor de arbodeskundigen die gewend zijn met IMA te werken, een welkome aanvulling betekent. (Jaap de Jong)

Aandacht voor arbo- en milieu-aspecten van nieuwe materialen

Nieuwe materialen als keramiek, nieuwe metaalsoorten, polymeren en composiet worden, weliswaar nog niet in grote getalen, steeds meer gebruikt. Dit is voor de European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions aanleiding om de arbo- en milieu-aspecten van deze nieuwe materialen te onderzoeken en onder de aandacht te brengen.

De arbeidsomstandigheden spelen steeds vaker een rol. Zo wordt bij het monteren van onderdelen voor een bepaald produkt het aantal handelingen minder doordat de materialen vaak al op maat worden aangeleverd. Een meer compacte bouw met minder losse onderdelen is hierdoor mogelijk. Dit heeft echter tevens een aantasting van het vakmanschap tot gevolg. Ook in de scheepsbouw zullen functies sterk veranderen en wellicht overbodig worden. Vroeger werden de schepen geklonken, nu worden ze gelast door lasers en het ziet ernaar uit dat de ontwikkelingen gaan in de richting van lijmen met robots. De arboproblematiek speelt ook een belangrijke rol aan het einde van de produktlevenscyclus. Steeds meer produkten en materialen worden hergebruikt. Moderne auto's bijvoorbeeld zijn zo gebouwd dat ze aan het eind van de levenscyclus eenvoudig te recycleren zijn. Het gevolg hiervan is een toename in sloopwerk en hergebruik van materialen, hetgeen nieuwe vragen oproept ten aanzien van de arbeidsomstandigheden. Daar komt bij dat sommige van deze nieuwe materialen, bijvoorbeeld keramische materialen en composieten,

New Materials for Environmental Designs
European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions
Yorick Benjamin, Mohan